

като свидѣтель предъ Исуса Христа, въ една отъ най-важните заслуги на царьтъ, „во Христа Бога въ р-наго,“ както говори надписьтъ на тая картина.“ Другъ списокъ, който има голѣмо сходство съ ватиканскиятъ, са намира въ „Московската Патриаршеска Библиотека,“ подъ № 193 (гл. „Описан. Рукоп. Румян. Музея“), и описанъ е съ голѣмо учено внимание отъ П. Билярски. Тие два списка сж важни за насъ по двѣ причини: първо, изъ тѣхъ ние можеме да са опознаеме доволно нагледно съ състоянието на бжлгарскиятъ езикъ и литература въ така нарѣченните „срѣднѣо-бжлгарски времена“; второ, изъ тѣхъ ние можеме да извлѣчеме множество свѣдѣния за бжлгарската история. Ватиканскиятъ списокъ е описанъ отъ А. Черткова въ неговите двѣ исторически изслѣдования: 1) „О переводѣ Манассіинной Лѣтописи“ и пр.; 2) „Описание войны великаго княза Святослава Игоревича противъ Болгаръ и Грековъ“ (Москва 1843 г.). А. Чертковъ е разгледалъ съ голѣмо внимание гореканзаните два списка и въ филологическо и въ историческо отношение, слѣдователно неговиятъ трудъ е важенъ до най-крайната степенъ за нашите учени историци. Освѣниъ А. Черткова и Шевырева („О словенскихъ рукописяхъ Ватиканской Библиотеки“, въ „Жур. Мин. Нар. Просв.“, XXII, 11, 1839 г.), тие важни за бжлгарската литература и история памѣтници сж описани отъ П. Билярски въ неговото замѣчательно изслѣдование „О срѣдне-болгарскомъ вокализмѣ, по патриаршескому списку лѣтописи Манасія“ (С. Петер. 1858 г., in 8°, стр. 144 + IV). Езикътъ и правописанието на тоя памѣтникъ отстѣпятъ вече отчасти отъ старо-бжлгарските памѣтници, които сж написани въ първите времена на бжлгарското християнство.

Бжлгаре же нападаахъ на подоунавѣа. и ора-